

A tzigán nemzetnek igazi eredete, nyelve, története

Jámbor Olvasó Barátunk!

Ezen Dsédán, vagyis az úgy nevezett szokott mái Dzigán Nemzet, jóllehet az ő meg romlott Természetére, és benne meg rögzött szemtelen szokásaira nézvest; Egy azon fölöttébb meg vetetett és alá való Népnek láttassék-is; mindazonáltal első Eredetére, egy azon Ember minden más egyéb Emberi állattal; E' végre szánakodásra méltó inkább az ő sorsa, és nem gúnyúlásra... ..Mellynek-is Eredete, nyelve, és egyéb Élete folytánul, büvebben fog szölli, im' ezen tsekély Írásunk. — Isten éltetvén, és erőt 's egészséget engedvén; azon lészünk, hogy kedves szülött Hazánknak, ama Nemes Győr Vármegeyének, ritka, és emlékezetes Régiségeit [Antiquitates Memorabilia Comitatus Jaurinensis] közre botsássuk; Költ 1797-ben. amaz nevünket viselő Curialis Helységben.

Enessei György [m. p.]

* * *

Ezen Ázsiai Dzigán barna Sereg, Magyar Országban kezdett bé szivárogni először-is 2-dik András Király idejében, talán azon Jerusálemi hadakozásából, 1219-dik Eszt. tájban, Királyunknak hazájában lett vissza térése alkalmatosságával; kész szolgálatját ajánlván, az ő szokott kovátsulú Mesterségének; — Meg-is szaporodtanak Kun vagyis 4-dik László Király alatt 1274-dik Eszt. tájban Neugar (Niger, vagyis Barna és Móhr) nevezet alatt; talán Koromandéliának [Élő-Indiának a Bengáli-öböllel határos partja] Biz-nagar részeibül, mellyis másképpen Dsánderg nevezetik, a' hol-is vagyon Nagarchoj nevü Váross; — De leg számassabban tolakodtanak Európának Vidékjeire 1411-dik és 1417-dik Esztendők között, Zsigmond Ts. és M Király idejében, ama Dsédán vagyis Dzigán esmértető nevezet alatt, ugyan-is Arabiának tágos pusztáirul; Ottan vagyon Dsida Várossa-is és Lóhéja Várossnak; Sátorjaiknak Magyar, Erdély, és Oláh Országokban hely engedtetett, a' Váross és Faluk végein.

* * *

Bizonyos, hogy a' Dzigán, mint hajdan meg átkozott Khám-nak, valóságos egyik maradékja. Igen meg-vettetett, 's alávaló Nép széles a' Világon, szinte máiglan — 's éppen nem-is Vadra, vagyis kardra való Nemzet. — Az mái tapasztalásokon fölül; példák a' többi között Országunkban az 1534-dik Eszt. nem különben 1557-ben Nagy Idánál, és 1709-ben Marmarosban, a' Dzigánok Siralmának emlékezete. Hasonló okbul azon nagy számú, Török Birodalom alatt lakozó Dzigánoknak-is, nem más az kötelességek háború alkalmatosságával; Egyedül az utaknak igazgatása, és egyéb hól 's mi Eszközöknek, Bagázsianak, az Tábor után való hordogatása 's Konfuerozása; alkalmatlanoknak tapasztaltatván az kard fogásra — Az ő élete módja többnyire piszkos; gyakori bűdös hússal való élés; koplalás; henyélés;

lopás; Varáslás; Világ szélt-bujdosás; tserelés, tsalás; 's a' többi. — Ruházattya ringy-rongy; e' mellett még-is kevély. — Sokak közülök a' kovátsulást, mint szokott régi mesterségjeiket; Egy némellyek az Hegedülést; mint a' tisztessébb Törököknél, Perzsáknál, és Araboknál; máiglan-is leg alábbvalóságot; üzni-üzni látzatnak. — Nálunk az Hegedülésben a' többiek között híressé tették magokat; ama Szepeffi Barna Mihály; és azon Gömöri Dzinka Panna Asszony személy. — Az Hegedű neve náluk, Schát-ra; inend eredhetett Dzudar tsuf nevezetek-is, némelly helyeken az Magyaroknál — Nemes Ember, vagyis Úr neve náluk, Raj; innend Rajkó fijak, anyit téssen mint Úr-fijak. — Egyéberánt köz néven az magok fiúgyermekeit Rákló nevezik. — Az ő Testeknek ingatása vagyis játékja különös; melly-is abban áll, hogy egész Testeket kezeikre eregettven kerék formára, ide 's tova, meszszebb-is, fel 's alá hánykódva hõmbölgetik; melly ezen kerek forgatásak; Dzigán kerék hányásnak nálunk mondatik. — Fel-séges Mária Theresia M. Országunk kegyes Királynéja volt az, ki ezen kóborló idegen Nemzetet, bizonyos Életnek rendihez kívánta vólna szoktatatni; adván reájok 1768-dik Eszt. Új. Polgár nevezet; az 1773-dik Eszt. pedig barna gyermekeik el szedetettvén; még az régi nyelvek-is keményen meg tiltatott. — De mind haszontalan: a' Dzigán tsak Dzigán marad mind örökké. — Valamint a' Farkasbul, soha nem léssen Bárány; Olvashatod a' Dzigánok végső romlásáról Írott Magyar Verseket, az 1768-dik N. Gyõri Kalendáriumnak végén — Nagy János Nyájas Múzsájában, a' kesergő Dzigán Énekét — az 1798-dik Eszt Váczi M. Kalendáriumban a' Dzigán Elizoeumról való Tzikkelyt. 's a' t.

* * *

Magyar Orzágnak mostanyi Vidékjein meg-telepedett Sátoros Dzigánokrul; Emlékezetes 2-dik Uladislus Magyar Királynak azon 1496. Eszt. költ Szabad-Utazó Levele [Salvus Conductus] bizonyos Dzigán Sátoros Felekezetnek részére...

* * *

Az Erdély Orzági Dzigánokrul; — Ugyan is az Erdélyi Fejedelmeknek; különösen Néhai Zápolya János özvedj Királynénak a' Dzigán Sereg eránt tett Rendelése, vagyis Patens Levelei... Meg jegyzésre méltó még az is, hogy Erdélyben bizonyos Dzigán Társóság, az ottan lévő folyóvizeknek fővényeiből bizonyos Contractus mellett, aranyat szokott ki mosni, nem kevés haszonnal. — Többnyire sokan közülük Vándorló pötsét-nyomó-metszők; Kolompárok mind ezek mellett lopnak is. Hasonló egy azon természettel és Eredettel birván, fent le irtt Magyar Orzági Dzigán Barna Sereggel.

Részletek Enessei György írásából.

